

Neznámé dokumenty k činnosti tzv. Slezského odboje

Mečislav Borák

Slezský sborník, 96/1998, č. 4, s. 297-308.

V nedávno publikované studii¹ o české protipolské diverzi na Těšínsku v letech 1938-1939 jsme vyslovili předpoklad, že na rozdíl od diverze polské vůči tehdejšímu Československu nebyla organizována státem ani řízena vojenskou centrálou zpravodajské služby. Tato okolnost vysvětluje, proč je v českých archivech marné hledat dokumenty obdobného charakteru, jaké se v hojné míře dochovaly o činnosti polských diverzních oddílů, řízených II. oddělením generálního štábu polské armády už od roku 1934. České diverzní a bojové akce byly spíše individuálního či skupinového charakteru bez jednotného řízení, i když se často odehrávaly s podporou či tichým souhlasem některých vojenských velitelů z posádek poblíž nové polsko-československé hranice na Těšínsku. Jejich organizátoři se svou činností snažili spíše skrývat, proto se o ní jen obtížně hledají hodnověrné doklady. Patrně ze stejného důvodu nebyly ani v Polsku publikovány doklady o protičeských útocích z období od konce října až do února 1939, kdy činnost polských vojensky řízených bojových a diverzních oddílů na Těšínsku byla oficiálně ukončena.

Náš předpoklad o charakteru diverzních a bojových akcí, k nimž se většinou hlásily skupinky tzv. Slezského odboje, plně potvrzuje dobové hlášení divizního generála Františka Hrabčíka, nalezené nedávno ve Vojenském historickém archivu v Praze. Generál Hrabčík na žádost předsednictva Ministerské rady a na příkaz Hlavního štábu československé armády pobýval ve dnech 21. až 26. ledna 1939 na Ostravsku, aby vyšetřil původ častých incidentů na hranici s Polskem.

V prosinci 1938 bylo totiž zaznamenáno nejméně 28 českých ozbrojených útoků a přeпадů, především na Štědrý den a v posledních dnech roku. Tehdy byl učiněn první pokus o uklidnění situace - konference o poměrech na hranici, konaná v Petřvaldě 31. 12. 1938 za účasti plukovníka Jana Satorie a polských zástupců vojska, policie a starosty fryštátského okresu. Bylo dohodnuto těsnější přiblížení stanovišť polských a českých celníků a pohraniční strážce, každý útok se měl na obou stranách ihned vyšetřit, na evidentní provokace bojůvek se

nemělo odpovídat střelbou. Po krátkém zklidnění však v druhé půlce ledna 1939 české útoky opět zesílily, za celý měsíc jich bylo zaznamenáno nejméně šestnáct. K některým došlo i v době, kdy tu pobývala mise generála Hrabčíka. Polské úřady již 3. ledna v odvetu za vánoční útoky v Šumbarku a Petřvaldě vypověděly ze zabraného území 150 českých rodin a pohrozily vyhoštěním dalšího tisíce Čechů. V odvetu za granátový útok na taneční zábavu ve Skřečoni ze 21. ledna bylo údajně vyhoštěno 500 českých rodin. Situace se nebezpečně vyhrcovala, sílily i útoky a přepady polských bojůvek. Příjezd Hrabčikovy mise dával naději na dlouho očekávaný zákrok z nejvyšších vojenských míst, který by mohl přispět k uklidnění.

Generál Hrabčík se nejprve důkladně obeznámil s poměry v pohraničí Ostravska, tragicky ovlivňovanými nárůstem uprchlíků a vyhoštěnců z území zabraných Německem a Polskem. Podrobil analýze též akce Slezského odboje a charakterizoval jejich případné organizátory. Po rozboru vnitropolitické a zejména zahraničně politické situace republiky konstatoval, že dobré vztahy s Polskem jsou pro ni životní nutností. Navrhoval ustavit vládního zmocněnce pro pacifikaci poměrů na Těšínsku, který by co nejdříve zastavil akce Slezského odboje. Požadoval, aby mu vláda v tomto úsilí veřejně vyslovila podporu. Český tisk by měl přinášet více pozitivních informací o Polsku, české úřady by se měly více starat o hájení práv Čechů v záboru. Podobně by se však měla držet zpátky i polská propaganda. Uprchlíci ze záboru by se měli odeslat dál do vnitrozemí, v pohraničí by se měla posílit četnická služba novými stanicemi i zvýšením jejich pravomocí. Společnou ostrahu hranic s polskými orgány, k níž někde již začalo docházet, však nedoporučoval. Měla by se zjistit černá protipolská vysílačka. Mimořádně zajímavý je seznam vyšších důstojníků armády z oblasti Ostravska, kteří jsou podezřelí z podpory Slezského odboje. Generál Hrabčík navrhoval, aby byli přeloženi do vnitrozemí, příp. aby veřejně takové podezření vyvrátili. Úřady by měly jasně odmítnout akce Slezského odboje a zakázat svým podřízeným jakoukoliv účast na nich. Ke svému hlášení generál Hrabčík přiložil i text úřední vyhlášky, jež byla vydána z jeho popudu a varovala před přímou i nepřímou účastí na násilných akcích na Těšínsku.

Hlášení o výsledcích mise generála Hrabčíka je tedy mimořádně cenným pramenem. Potvrzuje náš předpoklad, že akce Slezského odboje nebyly řízeny Hlavním štábem armády, i když se zřejmě mnohdy odehrávaly s podporou některých důstojníků.

Hrabčíkův zákrok byl úspěšný - v únoru 1939 byly zaznamenány již jen tři případy ostřelování polských pohraničních orgánů u Radvanic a Petřvaldu. Generál vybavený příslušným vládním zplnomocněním jednal pak 14. února v Katovicích s vojvodou Grazynským a ujistil ho, že československá vláda rozhodně skoncuje s protipolskými excesy. Potvrdil to i při návštěvě starosty ve Fryštátě 3. března, kdy přislíbil rozpuštění bojůvek Slezského odboje. Než k tomu však mohlo dojít, byla ČSR rozbita a zbytek českých zemí byl obsazen německými okupanty. Některé ze skupin Slezského odboje se pak účastnily odboje proti nacistům, zvláště v propojení s prvními strukturami vojenského odboje Obrany národa.

Publikujeme Hrabčíkovu zprávu v plném znění a přidáváme k ní v chronologickém pořadí několik dalších vojenských a policejních relací, jež jsou uloženy ve Vojenském historickém archivu v Praze a v Zemském archivu v Opavě. Jde jen o výběr z řady podobných relací a jeho cílem je blíže charakterizovat poměry na Těšínsku v prvních týdnech roku 1939. Zpráva policejního ředitele v Moravské Ostravě ze 31. prosince 1938 dokládá složitou situaci pohraničních orgánů, vystavených ozbrojeným útokům z obou stran hranice, a naznačuje i pokusy o její řešení. Hlášení generála Brauna ukazuje na problém vyhošťování českých občanů ze zabraného Těšínska. Další zpráva ostravského policejního ředitele z 9. února 1939 líčí poměry v záboru a informuje o jednom z posledních útoků českých bojůvek.

Dokumenty jsou publikovány dle obvyklých zásad s ponecháním dobové transkripce a opravou zjevných překlepů.

1. Zpráva policejního ředitele v Moravské Ostravě ze 31. prosince 1938 o incidentech v pohraničí Těšínska.

PRESIDIUM POLICEJNÍHO ŘEDITELSTVÍ V MOR. OSTRAVĚ

Číslo jednací: Pr-I/230

Předmět: Česko-slovensko-polské pohraničí, incident.

Dne 31. prosince 1938.

Z e m s k é m u ú ř a d u odd. I/l v B r n ě

Podávám zprávu, že v noci ze dne 30. na 31. prosince 1938 došlo v česko-slovenském-polském pohraničí ležícím ve zdejších správních obvodech k těmto incidentům:

a.) Dne 31. prosince 1938 o 1.30 hod. vystřelili neznámí pachatelé z polského území poblíže sanatoria Dra NĚMCE v Radvanicích směrem na stanoviště čs. pohraniční stráže 3 rány z pušky. Hlídka čsl., a to policejní praporčík Jan MASCHKE a finanční dozorce BRABEC, kteří v tu dobu konali službu na uvedeném stanovišti, odebrala se ihned k hranicím, aby zjistila důvod střelby. Jakmile se však po okresní cestě vedoucí z Radvanic do Petřvaldu přiblížili asi 150 kroků k státní hranici, byli opět ostřelováni z téhož místa z pušek. Hlídka nezjistila v okolí státních hranic nic závadného, přesto však palba neustala a bylo v kratších intervalech do 2.30 hod. v uvedeném místě vystříleno asi 30 ran z kulometu a více jak 50 jednotlivých ran z pušek. Hvizd vystřelených střel byl slyšen ostatními pohraničními orgány u budky čs. pohraničních orgánů.

Čsl. pohraniční orgánové střelbu neopakovali. K případu dovoluji si podotknouti, že v posledních dnech nastěhoval se do nedostavěného sanatoria Dra NĚMCE oddíl polského vojska a bylo dne 29. a 30. prosince t.r. i ze strany čsl. pohraničních orgánů pozorováno, že vojsko stavělo telefonní spojení v těchto místech.

b.) Téhož dne kolem 2.15 hod. v osadě Kocobenec obce Radvanic na okresní silnici vedoucí z Radvanic do Michálkovic - totiž na čs. státním území - přepadena palbou z pistolí pohyblivá pohraniční policejní hlídka (: policejní strážník Jan Tvarůžek a policejní strážník Bohdan Schubert :) neznámými pachateli. Bylo proti nim vystřeleno ze vzdálenosti asi 40 metrů několik ran z pistolí, jakož i 5-8 ran z vojenských pušek. Hlídka byla nucena ukryti se za hromadou štěrku; zraněn nebyl nikdo. Pachatelé prchli pak, jak bylo později ohledáním okolí zjištěno - stopy v čerstvě napadaném sněhu po 6-8 mužích - přes státní hranice do Polska. Hlídka střelbu neopakovala, ježto pachatele

neviděla a že se jednalo o přepad v osadě, nechtěla použitím pušek ohrožovati obyvatele.

c.) Téhož dne kolem 2.30 hod. bylo z lesa ležícího na polském území neznámými pachateli stříleno z kulometu a pušek (: celkem asi 30 ran :) a hozen i jeden ruční granát poblíže stanoviště čs. pohraniční stráže Michálkovice-Brazilie. Zraněn nebyl nikdo a hvizd vystřelených střel bylo slyšeti jak na stanovišti čs. pohraniční stráže v Radvanicích, tak i na stanovišti Michálkovice-Brazilie.

d.) O případu udaného Josefem M u š á l k e m ze Slezské Ostravy, kolonie Trnkovec a Josefem Š t ě p á n k e m , bytem ve Slezské Ostravě číslo 1403, podávám současně zvláštní zprávu pod číslem jedn. Pr-1/229 ze dne 31. prosince 1938 a zdají se uvedené případy býti v přímé souvislosti s incidenty uvedenými ad a.) až c.)

Pohraniční policejní stráž v Radvanicích podala o střelbě zdejšímu úřadu ihned telefonickou zprávu, takže policejní kapitán N ě m e c dorazil do Radvanic ještě v době, kdy přestřelka trvala. Učinil ihned na místě patřičná bezpečnostní opatření a zařídil ve všech případech nutná šetření.

Během dopoledne dne 31. prosince 1938 dostavili se na čs. pohraniční stanoviště v Radvanicích z polské strany polský policejní podkomisař W i t a l a a aspirant T w a r d i k a vyžádali si rozmluvu s velitelem unif. policejního strážního sboru zdejšího úřadu polic. kapitánem Karlem N ě m c e m . Jako důvod udali, že chtějí vysvětliti příčiny noční střelby a současně mají na doporučení okresního hejtmána ve Fryštátě Dra S e i d l a navázati styky s čs. pohraničními orgány za účelem společného postupu při bezpečnostních opatřeních na hranicích tak, jak policejní kapitán N ě m e c ujednal s velitelem polské pohraniční policie v Rychvaldě.

Odeslal jsem proto policejního kapitána N ě m c e na uvedenou pohraniční stanicí. Policejní podkomisař W i t a l a vysvětlil noční střelbu tím způsobem, že vojenské polské hlídky pozorovaly v noci tlupu neznámých pachatelů poblíže hraniční čáry, kteří měli podle názoru polských pohraničních orgánů v úmyslu překročiti státní hranice do Polska. Proto bylo ze strany polských pohraničních orgánů proti nim stříleno. Omluvil se a současně požádal, aby policejní kapitán N ě m e c toto tlumočil na příslušných místech, bylo-li snad zásahy zasaženo čsl. státní území. Sděлил současně, že polská vojenská hlídka byla v lesích poblíže stanoviště čs. pohraniční stráže Michálkovice-Brazilie kolem 2.30 hod. přepadena střelbou tlupy neznámých osob. Proti vojenské

polské hlídce byl hozen ruční granát a bylo z automatické pistole vystřeleno asi 30 ran. Polská voj. hlídka palbu opětovala z pušek. Ostatní polské voj. hlídky připojily se pak automaticky střelbou.

Podle výsledku zdejšího šetření a sdělení polských policejních orgánů lze proto míti za to, že se v tomto případě jedná o tutéž tlupu, která provedla na čsl. státním území incidenty ad c.) a d.) a která pak střelbou z automatické pistole ohrožovala i stanoviště čs. pohraniční stráže v Michálkovicích-Brazilie (: jak uvedeno ad c.) :). Střelbou polských vojenských hlídek bylo pak ohroženo čs. pasové stanoviště v Radvanicích. Policejní kapitán N ě m e c provedl potřebné místní ohledání a bylo ohledáno místo na polském území, kde byl hozen ruční granát. Ve stromech byly nalezeny i zásahy, podle nichž se dalo usuzovati, že údaje polských policejních orgánů jsou pravděpodobné, příp. pravdivé.

Po zjištění těchto okolností a po prohlášení zástupců polských, že střelba uvedená ad a.) nebyla namířena proti čs. pohraničním orgánům, nýbrž že byla v první řadě vyvolána jak jest shora uvedeno, více méně neznámými pachateli a později pak přílišnou horlivostí velitele polské voj. hlídky, jejíž stanoviště je v blízkosti sanatoria, bylo šetření skončeno.

Zástupcům polské policie byla policejním kapitánem N ě m c e m dána i příležitost, aby prohlídkou zbraní a střeliva čs. pohraničních orgánů se přesvědčili o tom, že ze strany čs. pohraničních orgánů nebylo vůbec vystřeleno.

Na požádání polských policejních orgánů byla pak ujednána společná bezpečnostní opatření na státních hranicích v úseku Radvanice-Michálkovice-Brazilie. Úsek tento jest velice nepřehledným a státní hranice vedou z větší části lesem neb nepřehledným terénem a skýtá tím tento kraj možnosti nekalým žvlům, jednak k nepozorovanému překročení státních hranic, jednak též k provádění útoků na pohraniční orgány, resp. na obyvatelstvo bydlící poblíže státních hranic.

Ježto v zájmu bezpečnostních orgánů i stálými přestřelkami nanejvýše rozrušeného obyvatelstva jest naprosto žádoucí, aby v tomto úseku nastal co nejdříve klid, bylo dohodnuto, že oboustranná bezpečnostní opatření budou zostřena a hlídkování bezpečnostních orgánů bude prováděno společně.

Prozatím bylo dojednáno, že počínaje dnem 31. prosince 1938 o 17. hod. budou vysílány po státních hranicích (v době od 17. hod. do 6. hod. ranní) jak ze strany Michálkovice-

Brazílie do Radvanic tak ze strany Radvanice opačným směrem vždy 2 čtyřčlenné hlídky (každá hlídka po 2 bezpečnostních orgánech ČSR, a 2 bezpečnostních orgánů polských), které budou patrolovati po hranicích. Po tříhodinové pochůzce nastoupí další 2 čtyřmužové hlídky. Hlídky, jež skončily tříhodinovou pochůzku, budou pak 3 hodiny odpočívati, každá u své pohraniční kontroly a budou pak jako záloha pro event. zakročení.

Bylo též ujednáno, že se bezpečnostní orgánové budou navzájem informovati o poznacích, jichž bude třeba k tomu, aby v pohraničí byl sjednán klid.

Obě strany s tímto ujednáním úplně souhlasily a uvedly je ihned v platnost. Mimo to bude na straně ČSR, přes noční dobu, umístěno u pasové kontroly v Radvanicích jedno obrněné policejní auto.

Předkládám v opise presidiu ministerstva vnitra a ministerstvu národní obrany, hlavní štáb 2 odd. v Praze.

Vládní rada a policejní ředitel:

B a č a v.r.

Zemský archiv Opava, fond Policejní ředitelství Moravská Ostrava, k. 434, sign. 1/230.

2. Zpráva divizního generála Františka Hrabčíka ze 27. ledna 1939, v níž uvádí telegram brigádního generála Josefa Brauna o vyhoštění českého obyvatelstva z území Těšínska zabraného Polskem.

Ministerstvo národní obrany.

H l a v n í š t á b . Praha, 27. leden 1939.

Čj. 24 Dův.-misse gen. Hrabčíka 1939. **P i l n é**

Věc: Zprávy z Těšínska. Hl.št./3.oddělení

Dáváme na vědomí obsah došlého telegramu od generála BRAUNA z Místku:

"1/ Dle došlých pravděpodobných zpráv Poláci hodlají plánovitě odstraňovat vypovídáním z obsazeného území české obyvatelstvo, pokud nemá polskou státní příslušnost, k nám. Ostatní obyvatelstvo české, německé i domorodé polské národnosti hodlají prý přemístit do polského vnitrozemí. Touto akcí chtějí snad dosáhnouti úplnou výměnu obyvatelstva na Těšínsku. Dosavadní poznatky nasvědčují pravděpodobnosti této zprávy a zdá se, že incidenty jsou vhodnou pro to záminkou a akci jen urychlují. Navrhují proto zákrok naší vlády ve Varšavě, event. provést zákrok ve shodě s německou vládou. Při té příležitosti bylo by snad výhodné upozornit Varšavu na to, že tímto způsobem budou u nás desetitisíce lidí, kteří budou u nás mít a živit živelný odpor proti Polákům.

2/ Aby se zamezilo v případě uskutečnění tohoto plánu přílivu event. cizích občanů, kteří by chtěli k nám se přestěhovati, nutno vydati již nyní příslušné směrnice v tomto směru pro naše pohraniční orgány. Při tom nutno hlavně řešiti otázku občanů české národnosti, avšak polského státního občanství.

3/ Vzhledem k výše uvedenému nutno předvídati zvýšenou činnost evakuační komise a připravit již nyní zvýšení dosavadních dopravních prostředků na 30 aut pro evakuační komisi v Místku.

4/ U evakuační komise jsou záznamy na přestěhování již do 6. února 1939. Celkem je přihlášeno za dobu od 23. ledna do 6. února 150 rodin. Nové přihlášky ve stále větším počtu denně přicházejí. Dále upozorňuji, že Poláci dávají v mnohých případech lhůtu

vypovídací i jen 24 hodinovou a proto je třeba zvýšit denní výkonnost evakuační komise.

5/ Subkomise v Místku již zakročila ve věci vypovídacích lhůt, aby byly prodloužené.

Bylo by záhodno, aby obdobný zákrok byl učiněn též naší vládou ve Varšavě."

Dostane: ministerstvo zahraničních věcí a hlavní štáb 3. oddělení.

Divisní generál F. HRABČÍK

Vojenský historický archiv Praha, fond MNO - Hlavní štáb 1919-1939, 3. odd., k. 378, čj. 5299.

3. Hlášení divizního generála Františka Hrabčíka ze 28. ledna 1939 o šetření pohraničních incidentů na Těšínsku.

Ministerstvo národní obrany Praha, 28. leden 1939.

H l a v n í š t á b

Čj. 31 Taj.-misse gen. Hrabčíka 1939 P i l n é !

Věc: Pohraniční incidenty na Hlavní štáb 3. odděl.

Těšínsku - vyšetření a návrhy.

Příloha: 1.

V dohodě s předsednictvem ministerské rady bylo mi nařízeno hlavním štábem, abych příležitostně své cesty na Těšínsko vyšetřil původ pohraničních incidentů, zjistil možné způsoby uklidnění a abych k tomuto uklidnění i působil během svého krátkého pobytu od 21.-26.t.m. v Místku.

Po příjezdu do Místku pozval jsem si k sobě na poradě: okresní hejtmány z Moravské Ostravy, Frýdku a Místku, polic. řed. z Mor. Ostravy, velitele četn. odděl. z Mor. Ostravy, velitele četn. pátrací stanice z Mor. Ostravy, řed. stát. statků a lesů z Frýdku, přednostu finančního inspektorátu z Frýdku, velitele praporu SOS z Mor. Ostravy, přednosty zprav. odděl. štábu IV. sboru a 8. divise, zprav. důstojníka p.pl. 8 a plk. pěch. Satorie, bývalého velitele hran. pl. 4.

Se všemi těmito činiteli měl jsem porady jak společné, tak i oddělené, během nichž byly zjištěny níže uvedené okolnosti.

I. S i t u a c e

V poslední době množí se opět různé pohraniční incidenty na česko-slovenském i na polském území (:vrhání granátů, střelba, demolování majetku apod.), způsobené jak našimi tak polskými státními příslušníky. Tak byl spáchán dne 20.t.m. útok našich lidí střelnými zbraněmi u Prašivé a útok polských lidí ručním granátem na českou obec. školu v Horních Datyních, dne 24.t.m. v 19.00 hod. nový útok našich lidí na polskou polic. hlídku u Radvanic, dne 25. t. m. v 1 hod. útok střelnou zbraní polských lidí na čs. policejní stráž a celní úřad u Radvanic.

Po každém incidentu způsobeném z naší strany následují ihned polské represalie, t.j. okamžité hromadné vypovídání českých lidí v krátké lhůtě a v poslední době i odvetné útoky polských bojůvkářů.

Vlastní příčinou incidentů vyvolaných osobami české národnosti v čs.-polském pohraničí jest pomsta za pronásledování, persekvování, týrání, zbavování práv a násilné vypuzování českých lidí v okupovaném území ze strany úředních orgánů a polských bojůvkářů. Vypuzení uprchlíci z polského záboru, zakusivší osobně četná příkoří od Poláků, zbaveni domova, zaměstnání a majetku, žehrají na nedostatky ochrany a zastání ze strany úřadů jak polských tak i našich a vyvolávají ve veřejnosti na Ostravsku a Frýdecku, zejména pak mezi ostatními uprchlíky - kromě soucitu, hněvu a nenávisti - též touhu k svépomocným ilegálním akcím. K tomu jim slouží za vzor činnost bojůvkářů polských, podporovaných, ba i organizovaných polskými úředními činiteli. Tito čeští drobní lidé nemohou pochopiti, že svou nezákonnou činností škodí ostatním, celku a důležitým zájmům státním a každého, kdo tak smýšlí, nenávidí. Proti úřednímu tvrzení, že hromadné vypovídání Čechů z obsazeného území je následek incidentů zaviněných českými lidmi, mnozí namítají, že by vypuzování českých lidí pokračovalo stejným tempem, i kdyby incidentů nebylo. Není pochyb o tom, že tisíce uprchlíků na Ostravsku a Frýdecku a s nimi převážná většina obyvatelstva, nejen české, ale i německé národnosti, sympatisují s protipolskou činností t.zv. "Slezského odboje". Tato činnost těší se však sympatiím nebo aspoň blahovlnné neutralitě i ze strany mnohých úředních činitelů, často dokonce vedoucích.

Z tohoto důvodu zjistil jsem na Ostravsku i určitou rozladěnost mezi četnictvem a státní policií, která prý nepostupuje tak přísně v potírání Slezského odboje, jako četnictvo.

Za těchto okolností jest práce směřující k potírání ilegální činnosti t.zv. "českých bojůvkářů" velmi nesnadná a nepopulární. Veřejnost v ní spatřuje špatně maskovanou slabost rozhodujících činitelů oproti výbojnosti a rozpínavosti Poláků. Úředním orgánům a veřejným činitelům je tu vytýkáno, že neprojevují dosti ráznosti a energie při ochraně českých lidí proti teroru a bezpráví ze strany Poláků. Zvláštní pozornosti hodné jest, že na Ostravsku, kde vedle tisíců uprchlíků z území okupovaného Polskem je zároveň i několik set uprchlíků z území okupovaného Německem, obrací se veškerá nenávist výhradně proti Polákům s tím odůvodněním, že Němci, byť i nezacházeli s českými lidmi "v rukavičkách", nepočínají si tak "barbarsky" jako Poláci.

II. Teroristická činnost

Incidenty vyvolává většinou t.zv. "Slezský odboj".

Činnost Slezského odboje na Těšínsku není jednotně organisována a tříští se vlivem různých zájmů v drobné a neorganisované akce v pohraničí i v zabraném území. Pokud bylo zjištěno, jsou tyto akce páchany většinou mladíky v průměrném věku 18 - 25 let, kteří při tom ohrožují pro neznalost funkce a používání zbraní a granátů, které používají k útokům, více vlastní životy než životy těch, proti kterým má býti přepad namířen. Markantním případem toho jest incident u hájenky u Prašivé, kdy útočník postřelil za přepadu druhého útočníka tak, že posléze jmenovaný zemřel.

Pokud se týče zbraní, jsou tyto povětšinou staršího typu a pocházejí ze soukromého vlastnictví, příp. z dob branné pohotovosti státu, kdy byly podělovány civilní osoby zbraněmi k ochraně důležitých podniků a objektů, nebo zabavené zbraně od ordnerů. Byly však také zjištěny zbraně vojenského původu a to armádní pistole vz. 24 a zejména ruční granáty vz. 34, kterých je mezi obyvatelstvem ještě značné množství, elektronové zápalné pumy, střelivo do vojenských pušek, anglické zápalnice a pod. Zdroje finančních prostředků Slezského odboje jsou různé.

Většinou se jedná o svépomocnou akci zúčastněných osob. Dle jedné zprávy dřívější trafikant v Třinci, WIDENKA,² z Mor. Ostravy dal snad na akci 12.000,- Kč.

Často se vyskytují i zprávy o penězích německého původu, určených německé propagandě v zabraném Těšínsku. Dosud bylo prý vyplaceno jednou 14.000,- a 10.000,- zlotých. Německou propagandu v zabraném území řídí NIEDOVA Ludvík³, německé národnosti, dříve správce nemocnice v Čes. Těšíně. Peníze německého původu jsou snad v zabraném území rozdělovány i mezi české lidi.

Letáky kreslí a rozmnožují různé osoby. Jakési středisko je však v Mor. Ostravě. Některé letáky nejsou originály, nýbrž kopie nebo výtahy z tiskové německé propagandy.

Tajemník Aeroklubu v Mor. Ostravě je v podezření, že dokonce i s některými úředníky polic. ředitelství vydává tyto letáky. Jedním z kolportérů má býti jistý BARDAČ z Radvanic.

O umístění černé vysílačky není prozatím bližších údajů, uvádí se však v souvislosti s jejím řízením jména bratří MARTÍNKOVÝCH a neznámá osoba z Báňské a hutní společnosti.

Podle výpovědi osob zadržovaných v souvislosti s incidentem na Prašivé dne 20. ledna 1939 a jiných důvěrných zjištění bylo shledáno, že činnost Slezského odboje je rozštěpena asi v osm skupin (:jest známa skupina odboje ing. ŠKUTY v Radvanicích, skupina frýdeckého odboje, dále skupina t.zv. pravého Slezského odboje se střediskem v Mor. Ostravě :) pracujících více méně samostatně porůznu na vlastní pěst.

Nejagilnější z těchto skupin je skupina Slezského odboje v Mor. Ostravě, která má spolkovou místnost v sekretariátě Aeroklubu v Mor. Ostravě, sociální dům, ze kteréžto skupiny jsou pachatelé incidentu u hájenky pod Prašivou v katastru obce Vyšší Lhoty.

Pokud bylo zjištěno, je posléze uvedená skupina organizovaná v sekce s referáty.

III. Návrhy k pacifikaci pohraničí na Těšínsku

Nemůžeme-li Polákům vnutit svou vůli silou, vojensky, a nejsou-li skutečně jisté příznivé účinky snad zamýšlených hospodářských retorsí (:uhlí a pod. :) pak, chceme-li, aby Poláci vyšli vstříc našim požadavkům při jednání o nejpříznivější likvidaci všech otázek, souvisících se zabráním Těšínska, musíme učinit vše, aby ovzduší při jednání bylo co nejlepší. To znamená, že z naší strany nesmějí býti prováděny ani teroristické ani letákové akce, že noviny nesmějí psát o dělení Polska, o Ukrajině, o různých pověstech atd. tónem, v němž je slyšet touhu po odplatě, radost, že někdo jiný se vypořádá s Poláky, že lid je proti vládě a pod.

To vše sice hovoří citové dispozici čtenářů, zejména v Těšínském kraji, ale neodpovídá to skutečnosti, dává jim naděje prozatím nijak neodůvodněné a zklamání je tím horší.

Proto je třeba rozhodnouti se vůči Polsku k jasné řeči prosté utajeného očekávání čarovné pomoci proti němu od někoho a dohodou v zásadních otázkách vzájemného poměru usnadnit další jednání.

Nechtěl-li Poláci vyhovět všem našim zásadním požadavkům, musíme se prozatím spokojit s tím, čemu vyhoví, aby na tomto zvláště důležitém úseku (:Ostravsko:) byl klid.

Nemůžeme si dnes po trpkých zkušenostech opět vytvářet nejhorší strategickou situaci, t.j. zavdávat příčiny k dalšímu současnému zásahu všech tří sousedů proti nám.

Je lépe raději v leccems dobrovolně ustoupiti dnes, byť to bylo nepříjemné, než muset ustoupit násilí později, s daleko větší škodou.

Lidé, zejména vedoucí a intelektuální kruhy vůbec, musí pochopit situaci, musí být přesvědčeni, že jedinou správnou cestou nyní je klid, trpělivost a ovládnání svých citových hnutí.

Kdo nedovede se ovládnout nebo nedovede uklidnit (:přemluvit:) neklidné, státu nebezpečné romantiky, ten by neměl zůstat na Ostravsku na vedoucích místech.

Musíme počítati vždy s tím, že se může státi to horší než to lepší. V tom, co je v naší moci, v oblasti naší vůle, můžeme a máme býti optimisty, neklesat na mysli i v nejhorší individuální i kolektivní situaci. V tom však, co není v naší moci, co je závislé od jiných, od mocnějších než my, jimž nemůžeme poroučet nebo očekávat od nich, že za všech okolností splní své sliby, v tom musíme být velmi strážlivými realisty, raději se sklonem k pessimismu.

Dnes, půjde-li Německo a Itálie proti Západu, potřebují Polsko na své straně nebo aspoň neutrální a proto není vyloučeno, že za poskytnutou pomoc Německo může Polsku ponechat do jisté míry volnou ruku proti nám. Nebo, bude-li Osa zaměstnána na Západě, Polsko může využít vhodné situace na náš úkor. Nebo, půjde-li Polsko se Západem, byť i později, může opět jíti proti nám jako proti spojenci Německa, byť nedobrovolnému.

A pro všechny tyto případy je lépe udržet s Polskem dobrý poměr, byť i se zaťatými zuby, neb nahaným úsměvem, neboť, ač od naší dobré vůle není závislé chování Poláků, přece je výhodnější nedráždit je různými incidenty, články v novinách a hospodářskými represáliemi, v jichž účinnost ostatně dnes nevěřím a jsem přesvědčen, že dnes škodí daleko více nám než Polákům. Dnes nemůžeme diktovat tak ani onak, a z tohoto jednoduchého poznání musí vycházet náš poměr k Polsku. Jsme-li skutečně rozumní realisté, pak to musíme pochopit a vyvodit z toho důsledky všude.

Ale ať jsme se rozhodli k jakémukoliv postoji k Polsku, je nutné z toho vyvodit důsledky a tyto sdělit jasně všem vedoucím činitelům jak v Praze tak i na Ostravsku. Všem musí být úplně jasné, zda naše vláda incidenty a proti Polsku silně zahrocenou propagandu na Těšínsku vítá, nebo zda to vše chce mlčky jen trpět, nebo konečně zda to považuje za škodlivé pro náš stát a proto bude přísně stíhat.

Dnes je situace taková, že mnozí vedoucí činitelé jak v Praze tak na Ostravsku mají k incidentům vztah blahovolné neutrality.

Rozhodne-li se naše vláda, že považuje v dnešní situaci každý způsob dráždění Polska za škodlivé pro nás, podávám tyto návrhy:

1/ Dáti některé, zvláště energické osobě z Prahy, nepocházející z počtu četnictva ani policie, plnou moc k opatřením, směřujícím k pacifikaci česko-slovenského pohraničí na Těšínsku v nejkratším čase, v těsné dohodě a za účinné podpory politických, bezpečnostních i vojenských orgánů, jsoucích v tomto kraji. Této řídicí osobě dát k ruce jako pomocníky zástupce četnictva a státní policie z tamějšího kraje a zástupce z úřadu propagandy. Zároveň by bylo třeba vymoci u Poláků, aby určili taktéž jednoho delegáta s obdobným úkolem. Oba, jak čsl. tak polský delegát, by měli permanenci v Místku (:Mor. Ostrava:) případně v Těšíně. Každý delegát by pracoval samostatně na uklidnění ve své zemi. Při incidentech by se okamžitě domluvili, co rychle provést k vyšetření a k zamezení.

Opatření toto by zůstalo v platnosti až do uklidnění, snad 1 - 2 měsíce.

Tímto opatřením by se zkrátilo veškeré šetření a mezinárodní jednání o incidentech a zmenšily v nejkratší době bědy našeho lidu. Pacifikace by se z počátku dala hlavně poučováním, nepomohlo-li by to, všemi zákonitými prostředky.

Řízení celé této akce nemůže převzít žádná z vedoucích osob z Ostravska, neboť mnohé z nich jsou v podezření, že až dosud s teroristickými akcemi alespoň mlčky souhlasily.

Rozhodně je třeba něco podniknout k zastavení činnosti Slezského odboje co nejdříve. Obávám se, aby nedošlo na jaře k nějakému konfliktu s Polskem, které bude případně chtít zjednat samo i v našem pohraničí po Ostravici klid zbraněmi. Tyto obavy sdílí se mnou více místních lidí, mezi jinými i velitel 8. divize.

2/ Prostřednictvím ČTK sdělit veřejnosti novinami i rozhlasem zcela jasně zamítavé stanovisko vlády k různým teroristickým akcím na Těšínsku.

V příloze přikládám úřední vyhlášku, která byla z mého popudu tyto dny vyvěšena na Ostravsku a Frýdecku.

3/ Dalším prostředkem k zamezení protipolské ilegální činnosti českých bojůvkářů by bylo, kdyby polští úřední činitelé a orgánové postupovali vůči na Těšínsku zbylým Čechům spravedlivě a lidsky, kdyby jim ponechali alespoň minimální práva a poskytli ochranu jejich osobní bezpečnosti, osobní svobody, majetku a mateřského jazyka. Hrubě zapůsobila na př. na veřejnost a uprchlíky zpráva, že poměrně nepatrnému

zbytku Němců na Těšínsku (:i oni vyvíjejí tam protipolskou propagační a teroristickou činnost:) Poláci ponechávají německé školy, kdežto více než 100.000-ové české většině na Těšínsku neponechali ani jediné třídy a to ani v těch obcích, které byly od nepaměti české a v nichž od nepaměti byly české školy.

Po mém soudu přispělo by už značně k uspokojení české veřejnosti zde i za hranicemi a omezilo by do značné míry incidenty v polském pohraničí, kdyby v našem tisku a rozhlasu uveřejňovány byly co nejčastěji alespoň zprávy, že naši kompetentní činitelé podnikli nějaké kroky na příslušných místech v Polsku, aby byla zajištěna různá osobní, národnostní, kulturní a majetková práva pro Těšínské Čechy. Seběmenší úspěch v tom směru docílený, necht' je uveřejňován a několikrát opakován ve všech časopisech a v rozhlase. Český lid na Těšínsku a uprchlíci mají dojem, že jsou "Prahou" a ústředními úřady úplně opuštěni a zapomenuti a i domácí inteligence na Ostravsku se domnívá, že "Praha" nevěnuje Čechům na Těšínsku žádné pozornosti a že se jich v Polsku nikdo nezastává.

4/ Zamezit polskou propagandu pod heslem "Ostravica-granica".

5/ Okamžitě odeslat valnou část uprchlíků z azylů v polit. okresech Mor. Ostrava, Frýdek a Místek dále do vnitrozemí a nezaměstnané ihned zařadit do pracovních táborů. Mezi tímto lidem vznikají nejčastěji popudy k odvetným akcím a trestným výpravám proti polským orgánům, neboť jsou bez zaměstnání, potulují se ve skupinách po městě, shromažďují se a umlouvají odvetné akce. Nejlépe by bylo azyly uprchlíků v těchto okresech zrušit.

6/ Zesílit četnickou službu v pohraničí na Těšínsku, aby bylo možno častější hlídkování.

Dnem 1. dubna 1939 má totiž býti v okresech Mor. Ostrava, Frýdek a Místek, t.j. ve výběžku majícím mimo polské též hranici německou, z rozkazu zem. četn. vel. Brno a se souhlasem zemského úřadu v Brně zrušeno z důvodů úsporných a systemisačních několik prozatímních četnických stanic.

Situace však vyžaduje, aby alespoň tyto prozatímní četnické stanice nebyly zrušeny, ale naopak stanoveny definitivními:

a/ Kunčice nad Ostravicí, okr. Mor. Ostrava,

b/ Bruzovice (:i Sedliště:) okr. Frýdek,

c/ Václavovice, okr. Frýdek a Pazderná, okr. Frýdek,

- d/ Nová Bělá, okr. Mor. Ostrava,
- e/ Janovice, okr. Frýdek a případně i
- f/ Kunčice pod Ondřejníkem.

Dále navrhuji zřídit urychleně definitivní četnickou stanici na Morávce-Úspolka, ježto dosavadní četnická stanice v Morávce má velmi rozsáhlý a hornatý obvod a dlouhou (:20.5 km:) namáhavě schůdnou, zalesněnou a nepřehlednou státní hranici s Polskem a střežení státní hranice je tak velmi ztíženo. Bude-li zřízena nová četnická stanice na Morávce-Úspolka, byl by dosavadní obvod četnické stanice Morávka (:50 km :) rozdělen na dvě přibližně stejné části, taktéž i úseky státní hranice byly by poloviční a tím by se docílilo intensivnějšího střežení státní hranice v tomto hornatém a zalesněném úseku.

Konečně by bylo výhodné alespoň dočasně přidělit velitelství četn. oddělení v Mor. Ostravě a okres. četn. vel. ve Frýdku po jednom četnickém důstojníku na výpomoc.

7/ Povoliti bezpečnostním orgánům perlustrování (:legitimování:) osob a vozidel všeho druhu v pohraničním pásmu i pouze za účelem zjištění totožnosti. Naříditi v pohraničním pásmu úředně povinné nošení osobních průkazů (:alespoň občanské legitimace:), neuposlechnutí trestati blokovým řízením kontrolu provádějícími orgány (:četnictvo, policie, finanční stráž:).

8/ Někteří vedoucí činitelé nedoporučují, po získané praxi, společné obchůzky našich a polských bezpečnostních orgánů a to proto, že polští orgánové, když někdo z českých lidí jde přes hranice do kostela nebo děti do školy a neuposlechnou výzvy, ihned střílí, takže pak štvání lidí z polského záboru i z naší strany stávají se nepřáteli vůči našim orgánům, kteří prý to vidí a tomu nezamezí.

Kromě toho je prý vzájemná dohoda těchto orgánů o způsobu, době a cestách společných obchůzek podél státní hranice obtížná. Státní hranice nekryje se všude se schůdnými cestami a chodníky a zejména v jižním úseku hranice česko-polské nedá se společné chození po státních hranicích z technických důvodů dobře prakticky provádět. Bylo by třeba přesně určit, kdo má stanoviti, jak daleko od státní hranice k nám a zase do Polska mohou společné hlídky choditi a není vyloučeno, že i na takové smíšené hlídky a právě proto, mohl by být podniknut v noci z úkrytu útok střelnými zbraněmi a granáty. Likvidování pak takových incidentů, zejména když by polský orgán byl poraněn, nebo dokonce usmrcen na našem území, bylo by velmi obtížné, neboť

Poláci by jistě tvrdili, že útok byl spáchán s vědomím našich orgánů, ježto tito věděli předem, kdy a kde hlídka bude procházeti.

9/ Ředitelství pošt a telegrafů v Brně nechť se pokusí znovu vyšetřiti stanoviště černé vysílačky. Takové šetření prý bylo již konáno jednou, ale bez výsledku.

Vysloveno se tenkrát podezření, zda telegrafní orgány šetření nesabotovaly.⁴

Také by bylo možné, kdyby nové šetření nyní provedli vojenští telegrafisté.

10/ Při zákroku proti Slezskému odboji a jeho likvidaci je nutno míti na mysli, že většina členů Slezského odboje pracuje v plném přesvědčení, že jde o dobrou věc.

Doporučuji proto, aby bylo upuštěno od event. stíhání zjištěných členů. Vedoucí osoby aby pak byly přátelskou domluvou přesvědčeny, že jest nutno v zájmu státu a českého obyvatelstva v Polsku od všech akcí a činností Slezského odboje vůbec upustiti.

Budou-li použity při zákroku ihned, bez varování, zákonité prostředky do důsledků, vzniká nebezpečí, že nezjištěné radikální osoby v činnosti neustanou a Slezský odboj stane se podzemní, těžce kontrolovatelnou organizací, nehledě k tomu, že by bylo při vyšetřování kompromitováno i mnoho osob vysokého postavení.

Jména vojenských osob, které by bylo třeba přeložit v zájmu uklidnění na Těšínsku, sděluji současně MNO - hlavnímu štábu.

Jou to:

a/ plk. pěch. Satorie,⁵ bývalý velitel hran. pl. 74, nyní přidělen IV. sboru. Tento důstojník likviduje ještě stále v Mor. Ostravě svůj bývalý pluk. Snad by toho již nebylo třeba, nebo by to mohl provádět někdo jiný. Je zapleten do několika incidentů.

b/ pplk. pěch. Klímek,⁶ velitel I/8 praporu ve Slezské Ostravě. Je v podezření, že podporuje účinně Slezský odboj, ba dokonce mu možná dodal ruční granáty.

c/ škpt. pěch. Foukal,⁷ zpravodajský důstojník p. pl. 8 v Místku. Je v podezření, že podporuje ve své funkci také Slezský odboj.

V šeptané propagandě na Těšínsku vyskytuje se velmi často jméno brig. gen.

Vicherka,⁸ rodáka z Petřvaldu, jako jednoho z hlavních vůdců Slezského odboje.

Spojení mezi tímto generálem a Těšínskem prý obstarává zvláštní kurýr, ppor. v zál. M. Bayer, z Mor. Ostravy, Žofinská 10.

Navrhuji, aby uvedený generál dal prohlášení do všech časopisů ostravského a frýdeckého kraje, že není žádným členem Slezského odboje, že nesouhlasí s žádnou

jeho akcí a že každého bude soudně stíhat, kdo by spojoval jeho jméno se Slezským odbojem a jeho akcemi.

Během šetření byla zjištěna i jména státních zaměstnanců jiných resortů státní správy, majících určitý vztah k Slezskému odboji. Bylo by velmi užitečné, kdyby všechna ministerstva ihned zakázala svým podřízeným zaměstnancům každou činnost mající vztah k Slezskému odboji.

II/ Ku konci ještě hlásím, že jsem požádal okresní hejtmány, aby si svolali starosty obcí a je vhodně poučili o škodlivosti činnosti Slezského odboje v dnešní době pro stát i národ. Jelikož nemáme záruku, zda to provedli všichni do Místku povolání hejtmáni, navrhuji, aby ministerstvo vnitra vydalo v té věci vhodný rozkaz.

Dostanou: předsednictvo ministerské rady, ministerstvo zahraničních věcí a s dodatkem hlavní štáb 2. a 3. oddělení.

Divisní generál František HRABČÍK

Vojenský historický archiv Praha, fond MNO-Hlavní štáb 1919-1939, 3. odd., k. 378, č.j. 5396.

Příloha k č.j. 5396:

Číslo Pr.1\35 Dne 25. ledna 1939.

Vyhláška.

Podle zprávy polské tiskové kanceláře P A T vypověděly polské úřady na Těšínsku dne 21. ledna 1939 500 českých rodin, které jsou nyní nuceny uchýliti se na území česko-slovenské.

Bezprostřední podnět k tomuto zákroku polských úřadů zavdaly podle tvrzení polského oficiálního tisku útoky nezodpovědných živlů se střelnou zbraní a třaskavinami na orgány státní bezpečnosti a na úřední budovy.

Vybízíme důrazně každého, kdo získá vědomost o chystaném útoku na život a majetek státních orgánů neb občanů v sousedním polském pohraničí, aby neprodleně upozornil nejblížejší policejní neb četnickou stanici.

Každá, ať přímá neb nepřímá účast na násilných akcích na území Těšínska bude trestána, nejde-li o čin soudně trestný podle článku 3. odst. 2. zákona čís. 125-27 Sb. zák. a nař. pokutou do 5.000 Kč neb trestem na svobodě do 14 dnů.

Okresní hejtman v Mor. Ostravě: Policejní ředitel v Mor. Ostravě:

Studnář v.r. Bača v.r.

Okresní hejtman v Místku: Okresní hejtman ve Frýdku:

Cidlík v.r. Dr.Mohelnický v.r.

4. Zpráva policejního ředitele v Moravské Ostravě z 9. 2. 1939 o situaci na území zabraném Polskem.

PRESIDIUM POLICEJNÍHO ŘEDITELSTVÍ V MOR. OSTRAVĚ

Číslo jednací: Pr-1/II/29.

Předmět: Polské zabrané území - situační zpráva.

Důvěrné. "P". Dne 9. února 1939.

Z e m s k é m u ú ř a d u , odd. I/1 v Brně

Předkládám tuto zprávu:

Mezi Bohumínem a Vrbicí najely na sebe dne 9.2.1939 o 2.10 hod. dva nákladní vlaky. Po srážce lokomotivy vybuchly a počaly hořeti. Dvě osoby byly při tom poraněny. Třetí osoba, topič vlaku, který jel od Bohumína, je nezvěstný a patrně uhořel. Srážka vlaků byla zaviněna špatně postavenou výhybkou. Dle vyjádření polské komise, která se dostavila dne 9.2.1939 z Fryštátu, zavinil srážku vlaků výpravčí na nádraží v Hrušově, který předčasně pustil nákladní vlak ze stanic Hrušov směrem k Bohumínu. V důsledku toho nebyla kolej pro tento vlak na přednádraží v Bohumíně uvolněna a došlo ke srážce.

Do Vrbice přišlo dne 8.2.39 asi 40 polských vojáků s jedním důstojníkem a mají za úkol udržovati pořádek ve Vrbici, protože mezi tamním obyvatelstvem kolují pověsti, že tato obec až po strážku má připadnouti zpět k Česko-Slovensku. Vojsko jest ubytováno v nové škole.

Stav policie v Rychvaldě byl zvýšen na 40 mužů a vojska na 250 mužů.

Dne 6.2.1939 byla do Rychvaldu povolána kárná policie polská v plné plní výzbroji.

Stav jest 20 mužů.

Dle sdělení obyvatel zabraného území byla na jamách Hedvika a Pokrok komise francouzských a místních členů báňské a hutní společnosti, která studovala poměry v zabraném území.

Polské vojsko se opevňuje v úseku mezi Orlovou a Petřvaldem a upravuje tam drátěné překážky.

Do zabrané části obce Šenova bylo dosazeno v posledních dnech asi 650 vojáků pěších, kteří mají obsaditi hranice.

V noci na 9.2.1939 asi o 0.30 hod. zaslechnuty byly hlídkou pasové kontroly výstřely směrem od jámy Hedvika na polském území. Padlo asi 20 ran z pušky.

Dne 9.2.1939 v ranních hodinách bylo dodatečně zjištěno od obyvatel přicházejících ze zabraného území, že střelbou byla zasažena i budka polských finančníků u jámy Hedviky, kde konal službu fin. orgán Novák, který jest v zabraném území znám svou brutalitou a který, dle sdělení obyvatel z tamního kraje, zavinil smrt dvou osob, které zemřely následkem bití, při vyšetřování nějakého incidentu Nowakem. Dle udání obyvatel jedná se v daném případě o mstu na Nowakovi.

O tom incidentu podává zdejší úřad současně zvláštní podrobnou zprávu pod č.j. Pr-1/61 ze dne 9. února 1939.

Dle sdělení očitých svědků počali Poláci v posledních dnech na rychvaldském hřbitově odstraňovati české nápisy z pomníků a křížů. Též jsou odstraňovány i kalichy, označující příslušnost zemřelého k církvi československé. Nikdo z úředních činitelů polských netázal se na mínění příbuzných zemřelého. Některé pomníky, do nichž byly nápisy a kalichy vtesány, byly zničeny a příbuzným bylo nařízeno, aby pomníky opatřili polskými nápisy.

Četným horníkům, kteří jsou zaměstnáni na jámě Michal v Michálkovicích i na jiných jamách na našem území, odepřely polské úřady prodloužit propustky. Jiným byly stále propustky prodlouženy jen o 14 dnů.

Dne 9. t. m. od 6. hodiny ranní provádí polská finanční stráž přísnou celní prohlídku u cestujících do Česko-Slovenska proto, že dne 8.2.1939 v Petřvaldě na zastávce jámy Hedvika byl zadržen občan židovského vyznání, který chtěl propašovati 1.800 zl. na naše území. Kontrolu provádí celní úředník Bernadek, v dalším podobném případě bylo zabaveno opět 600 zl. Každý vlak, který přijede z Petřvaldu má z tohoto důvodu veliké zpoždění.

Přes pasovou kontrolu v Radvanicích přešlo dne 8.2.t.m. směrem na Ostravu několik železničních a poštovních pensistů ze zabraného Těšínska, ponějvíce německé národnosti, kteří se stěžují, že v Polsku nedostali dosud vyplacenou pensi a dostávají pouze zálohy.

Cestující přijíždějící do Radvanic z okupovaného Těšínska, udávají, že žádný ze šoférů a drožkařů, kteří zůstali v zabraném Těšínsku, hlásili se k české národnosti a dosud nepřiznali národnost polskou, nedostane povolení k provozování živnosti. Úřady jsou

ochotny dáti povolení k provozování živnosti pouze pod tou podmínkou, že se přihlásí k polské národnosti. Zmínění živnostníci se však obávají, přiznají-li polskou národnost, že budou evakuováni do polského vnitrozemí.

Dle dosud neprověřené zprávy jest v Petřvaldě v hostinci u Bernatíka umístěno 6 těžkých kulometů ve zvláštní místnosti vedle sálu.

Jiná, rovněž neprověřená zpráva praví, že dne 5. února přijelo do Lazů polské vojsko s 15-ti minomety, které jsou uloženy ve skladištích u stavitele Hanzlíka v Lazích.⁹

Zemský archiv Opava, fond Policejní ředitelství Moravská Ostrava, pres. spisy, k.434, sign. 1/11.

P o z n á m k y

- 1) M. Borák, Česká diverze na Těšínsku v letech 1938-1939. Slezský sborník, 94, 1996, č. 1, s. 45-53.
- 2) Jde o Josefa Videnku.
- 3) Správně má být NIEDOBA Ludvík.
- 4) Vysílačka byla zřízena a provozována prostřednictvím policejního rady A. Zwieba a jeho spolupracovníků z Policejního ředitelství v Moravské Ostravě. Je příznačné, že o tom nebylo II. odd. Hlavního štábu zřejmě vůbec informováno.
- 5) Jde o plukovníka Jana Satorie.
- 6) Jde o pplk. Edmunda Klímka.
- 7) Jde o škpt. Františka Foukala.
- 8) Jde o brigádního generála Aloise Vicherka.
- 9) Konec zprávy chybí.